

Україн. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov>.

4. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 8 вересня 2005 р. № 2866-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

**Слухач Навчально-наукового
інституту заочного та дистанційного
навчання Національної академії
внутрішніх справ**

Тур Ліна Олександрівна¹

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Історія теоретичних підходів до поняття адміністративної відповідальності, її зміст і обсяг має тривалу історію і до сьогодення залишаються одним із найбільш суперечливих питань української адміністративно-правової науки.

Традиція дослідження адміністративної відповідальності завжди лежить у площині концептуальних надбань вітчизняних і зарубіжних учених-юристів. Питання адміністративної відповідальності є досить складним і багатоаспектним.

Адміністративна відповідальність є одним із головних інститутів адміністративного права, важливим засобом охорони громадського порядку, якому притаманні всі ознаки юридичної відповідальності. Особливість адміністративної відповідальності полягає в прагматичності її теоретичних концепцій, домінуюча спрямованість яких окреслена проблематикою Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Чинне законодавство України не дає визначення поняття адміністративної відповідальності, і тому в теорії адміністративного права існує численна кількість точок зору стосовно цього соціально-правового явища.

Так, чинний КУпАП містить розд. 2 під назвою «Адміністративне правопорушення і адміністративна відповідальність», де у ст. 9 сформульовано визначення адміністративного правопорушення, а щодо адміністративної відповідальності законодавець обмежився зазначенням того, що її мірою є адміністративне стягнення (ст. 23 «Мета адміністративного стягнення») [4].

У ст. 92 Конституції України адміністративну відповідальність визначено як один з основних видів юридичної відповідальності в Україні [5]. Вона є наслідком невиконання чи неналежного виконання особою норм адміністративного законодавства, що тягне невідторжене реагування держави на адміністративні правопорушення (проступки), та встановлюється виключно законами тощо.

На сучасному етапі розвитку державності у дослідженнях теоретиків права простежується підхід, відповідно до якого юридична відповідальність зумовлена наявністю комплексу правових та фактичних підстав. Аналіз нормативних актів і спеціальної літератури дозволяє виокремити ряд дефініцій, що характеризують адміністративну відповідальність, але необхідно зазначити, що вони мають лише дослідний характер. Вище вказане можна проілюструвати визначеннями, які надають вітчизняні адміністративісти, спираючись на здобутки адміністративного права.

Т. Коломієць формулює адміністративну відповідальність як різновид юридичної відповідальності, специфічну форму негативного реагування з боку держави в особі уповноважених органів на відповідну категорію протиправних діянь (насамперед адміністративних проступків), а особи, які вчинили зазначені правопорушення, повинні відповісти перед уповноваженим державним органом за свої неправомірні дії і понести адміністративне стягнення в установлених законом формах і порядку [6, С.65].

¹ Науковий керівник: *Плугатир М.В.*

І. Гриценко зазначає, що «адміністративна відповідальність як різновид правової відповідальності – це специфічна форма негативного реагування з боку держави в особі її компетентних органів на відповідну категорію протиправних проявів (передусім адміністративних проступків), згідно з якою особи, які скоїли правопорушення, повинні дати відповідь перед повноважними державними органами за свої неправомірні дії та понести за це адміністративні стягнення у встановленому законом порядку» [2, С.45].

К. Бельский дає визначення адміністративної відповідальності як реагування держави на адміністративне правопорушення, що виражається в реалізації компетентним органом (посадовою особою) права пред'явити звинувачення певній особі, піддати протиправне діяння офіційній оцінці і у випадку негативної оцінки застосувати до винної особи адміністративне стягнення [1, С.13].

Деякими авторами, зокрема О. Котельниковою та М. Смоленським, визначення адміністративної відповідальності тлумачиться як «такий різновид юридичної відповідальності (поряд з кримінальним, дисциплінарним і матеріальним), що виражається в застосуванні уповноваженим органом або посадовою особою: адміністративного стягнення до особи, що скоїла адміністративне правопорушення» [8, С.167].

В. Загуменник вважає, що адміністративна відповідальність – це примусове, з додержанням встановленої процедури застосування правомочним суб'єктом передбачених законодавством за вчинення адміністративного проступку заходів впливу [3, С.75].

Деякі автори, що досліджують інститут адміністративного права, взагалі не дають дефініції поняттю адміністративної відповідальності, вважаючи її різновидом юридичної відповідальності, що має характерні ознаки. Тому, оскільки має місце така думка, багато авторів схиляються до об'єктивного підходу визначення адміністративної відповідальності і вважають її негативною подією, що обов'язково й неминуче настає після порушення адміністративно-правових норм. Інші автори, навпаки, схиляються до суб'єктивного підходу визначення поняття адміністративної відповідальності, говорячи про те, що це позитивна обставина, яка дає можливість особі набути певного досвіду, стати обережнішою щодо певних життєвих ситуацій, які можуть призвести до адміністративної відповідальності.

Ці автори наводять визначення адміністративної відповідальності, які мають застарілий характер або є половинчастими, або ж неповними та нечіткими. Тому можна погодитися лише з деякими частинами визначень, що пропонують вчені.

Найбільш повною дефініцією адміністративної відповідальності є та, яку запропонував В. Колпаков – це примусове, з додержанням встановленої процедури, застосування правомочним суб'єктом передбачених законодавством за вчинення адміністративного проступку заходів впливу, які виконані правопорушником [7, С.149].

Перелік визначень поняття «адміністративна відповідальність» можна продовжувати, але всі наведені визначення нагадують спробу дослідити ціле за його окремими проявами, але при цьому не складається чіткого уявлення про саме ціле.

З огляду на наведене вище можна сказати, що адміністративна відповідальність є специфічним реагуванням держави на адміністративне правопорушення, що складається із застосування уповноваженим органом або посадовою особою передбаченого законом стягнення до суб'єкта правопорушення та обов'язку цього суб'єкта нести відповідальність за своє протиправне діяння і зазнати відповідного стягнення в межах, установлених законом. Натомість, надзвичайна важливість інституту адміністративної відповідальності зумовлюється тим, що проступки є найпоширенішим видом деліктів, отже, становлять комплексне негативне соціальне явище.

У будь-якому випадку всі автори виходять із найголовнішого призначення адміністративної відповідальності, а саме її спрямованості на притягнення до

відповідальності за вчинене правопорушення.

Попри все вище сказане, необхідно зазначити, що ні в сучасній науковій літературі, ні в адміністративно-правовій науці, ні в адміністративному законодавстві України, на жаль, немає єдиного конкретного визначення адміністративної відповідальності. Все це створює підґрунтя для подальших фундаментальних та глибоких розробок щодо дослідження дефініції «адміністративно-правової відповідальності».

Список використаних джерел

1. Бельский К. С. Административная ответственность: генезис, основные признаки, структура // Государство и право. – 1999. – № 12. – С. 12–20.
2. Гриценко І. С. Формування наукових поглядів щодо інституту адміністративної відповідальності / І. С. Гриценко // Вісник Національної академії прокуратури України: Наукове фахове видання. – 2008. – № 1. – С. 45–50.
3. Загуменник В. І. Адміністративна відповідальність. Проблеми та шляхи їх подолання / В. І. Загуменник // Вісник прокуратури. – 2008. – № 2. – С. 70–77.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України № 80731-10 від 26.10.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
5. Конституція України: Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
6. Коломієць Т. О. Структура адміністративної відповідальності: сучасний доктринальний погляд / Т. О. Коломієць // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 4. – С. 65–66.
7. Колпаков В. К. Адміністративне право України / В. К. Колпаков, О.В.Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
8. Котельникова Е. А. Административное право : [учеб. для вузов по юрид. спец.] / Е. А. Котельникова, И. А. Семенцова, М. Б. Смоленский. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. – 347 с.

Курсант 103 групи Навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

Фазан Вікторія Миколаївна¹

ТЕРИТОРІЯ ЯК КЛЮЧОВА ОЗНАКА ДЕРЖАВИ: ДЕЯКІ ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

У контексті подій, які на теперішній час відбуваються в Українській державі, гостро постає питання розуміння території держави не лише як географічного середовища, але й як невід'ємної ознаки держави, стосовно якої здійснюється правове регулювання, неповнота або відсутність якого може призвести до негативних наслідків. Сам тому, вивчаючи цю тематику, потрібно звернути увагу на проблеми законодавства, яке регулює ці питання, а також проаналізувати погляди вітчизняних і зарубіжних учених, адже без теоретичної основи не можна закласти фундамент дієвої практики. Становлення поняття державної території відбувалося у праві одночасно зі становленням і розвитком держав і включає декілька стадій, на кожній з яких територія відігравала значну роль у житті держави, становлячи її найважливішу ознаку [1, с. 182].

Проблема території держави є надзвичайно широкою та складною, оскільки органічно поєднує в собі важливі питання не тільки загальної теорії держави і права, але й чимало питань, які стосуються міжнародного права, політології, філософії,

¹ Науковий керівник: Кривицький Ю.В.